

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΑΣΜΑΤΑ.

ΧΕΛΙΔΟΝΕΙΟΝ ΑΣΜΑ (τῇ α'. Μαρτίου).

Ἦρ'εν, ἦρ'ε χελιδόνα,
Ἦρ'ε καὶ ἄλλη μελιτηδόνα (α),
Κά'ησε καὶ λάλησε,
Καὶ γλυκὰ κελάδησε.
Μάρτι, Μάρτι μου καλέ,
Καὶ φλεβάρι φοβερέ,
Καὶ ἄν φλεγίσης (β) καὶ ἄν τζικνίσης (γ),
Καλοκαῖρι δ'αὖ μυρίσης.
Καὶ ἄν χιονίσης, καὶ ἄν κακίσης,
Πάλιν ἄνοιξιν δ' ἀνδῆσης.
Θάλασσαν ἐπέρασα,
Τὴν στερεὰν δὲν ξέχασα
Κύματα καὶ ἄν ἔσχισα,
Ἔσπειρα, (οἰ)κονόμησα·
Ἐφυγα καὶ ἀφῆκα σῦμα,
Καὶ σταυρόν (δ), καὶ θημωνίτσα (ε),

(α) = μελιτηδής. — (β) φλεγίσης ἀντὶ φλογίσης, καύσης διὰ ψύχους. — (γ) τζικνίσης = κνίσης, νύξης, πλήξης, ὡς ἡ κνίδη διπλασιασμ. κικνίδη, χυδ. τζικνίδα. — (δ) Σταυρόν, αἱ χελιδόνες ἀναχωροῦσιν ἐκ τῆς Ἑλλάδος, περὶ τὰ μέσα τοῦ Σεπτεμβρίου, ὁπότε (τῇ 18) ἐορτάζεται ἡ ὕψωσις τοῦ τιμίου Σταυροῦ· ὅθεν καὶ ὁ μὴν ὅλος λέγεται Σταυρός. — (ε) Θημωνίτσα, μικρὰ θημωνία, ὁποῖαι ὑπάρχουσιν ἔτι κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τῶν ὀψίμων σπαρτῶν.

Κ' ἔρῃα τώρα κ' ἡῦρα φίτρα,
 Κ' ἡῦρα χόρτα, σπαρτά, βλίτρα (ξ).
 Βλίτρα, βλίτρα, φίτρα, φίτρα (η).
 Σὺ καλή (ν)οικοκυρά (θ)
 "Εμβα 'ς τὸ κελλάρι σου,
 Φέρ' αὐγά περδικωτά (ι),
 Καὶ πωλιὰ σαρακοστά (κ),
 Δόσε καὶ μιὰν ὀρνιθίσσαν,
 Φέρε καὶ μιὰν κολλουρίτσαν,
 "Ωρισεν ὁ δάσκαλος (λ),
 Καὶ ὁ θεὸς 'ποῦ τ'άδωκε·
 Ν' ἀγοράζωμεν ὀκτώ (μ),
 Νὰ πωλῶμεν δεκακτώ.
 Νὰ κερδαίνωμεν τριάντα,
 Διάφορα μεγάλα πάντα,
 Κ' εἰς τὸ 'σπῆτι καὶ 'ς τὴν χώρα,
 Μέσα 'δῶ 'πούρῃαμεν τώρα.
 Μέσα 'γειὰ, μέσα χαρά.
 'Στὸν ἀφέντην, 'ς τὴν κυράν,
 'Σ τὰ παιδιά καὶ 'ς τοὺς γονεῖς.
 'Σ ὅλους τοὺς τοὺς συγγενεῖς.
 Μέσα Μάρτις, ἔξω φύλλοι,

(ξ) Βλίτρα, βλίτρον, τό, τὸ λάχανον βλίτον (Ἡσύχ.). — (η) Φίτρα, τὸ φίτρον, καὶ ἀπομίμημα τῆς φωνῆς τῆς χελιδόνης, ὅταν παύηται τῆς ᾠδῆς. — (θ) Ἀπὸ τούτου καὶ ἐφεξῆς λαλεῖ ὁ χελιδονιστής. — (ι) Περδικωτά, μικρά καὶ καλὰ ὡς τὰ τῆς πέρδικος. — (κ) Κατὰ τὴν μεγάλην τεσσαρακοστήν γεννημένα. — (λ) Οἱ χελιδονισταὶ εἰσὶ μικρὰ πτωχὰ παιδιά, ἃ πορεύονται εἰς γραμματοδιδασκάλου, ὅθεν μνημονεύουσι καὶ τὸν διδάσκαλον, ὡς παραινούντα τὴν χορηγίαν. — (μ) Τὰ ἐφεξῆς εἰσὶν εὐχαὶ κέρδους.

Ἐξ' ὠχθροῖ, σᾶς τρω̃ν οἱ σκύλλοι.
Μέσα φίλοι, μεσα' ὑδῆνια,
Καὶ χαραῖς, χοροί, παιγνίδια,
Κ' ἐφέτος καὶ τοῦ χρόνου,
Καὶ τοῦ χρόνου, καὶ ἄλλα χίλια (ν).

ΠΕΡΠΕΡΙΑΣ ΛΣΜΑ.

Περπεριά, δροσολογιά
Δρόσισε τὴν γειτονιά.
Κ' εἰς τοὺς δρόμους περπατεῖ,
Τὸν Θεὸν παρακαλεῖ.
Θέ μου βρέξε μιὰν βροχήν,
Μιὰν βροχίτσαν σιγανήν,
Νὰ καρπίσουν τὰ χωράφια
Καὶ ν' ἀνθήσουν τ' ἀμπελάκια,
Τὰ σπαρτά μας νὰ φωμίσουν,
Καὶ τὸν κόσμον νὰ πλουτίσουν,
Τὰ σιτάρια,
Τὰ κριθάρια,
Καλαμπόκια καὶ βαμβάκια,
Βρίζαις, ρίζια, σταφυλάκια,
Εἰς τοὺς κήπους μας χαραῖς,
Κ' αἱ ἀβραγιαῖς (α) μας δροσεραῖς.
Μπάραις, μπάραις (β) τὸ νερόν,

(ν) Ἐλλειπτ. χρόνια.

(α) Ἀβραγιαῖς = αὐλακταῖς, αὐλακες, αἱ. — (β) Μπάρα, καὶ ἄλλως ἀμπάρα, ἡ = ἀμάρα (αὐλαξ, ὀχετὸς κήπου). ἔτι δὲ μπάρας

Καὶ τὸ γέννημα σωρόν.
 Κάδε 'στάχυ καὶ κοιλόν!
 Κάδε κούρβουλον, φορτιόν!
 "Εζω ξέρα καὶ πτωχεία!
 Μέσα δρόσος κ' εὐλογία (γ)!

ΡΩΜΑΝΑ.

Αἶ μωρὴ ῥωμάνα
 Καὶ ῥωμανοπούλα
 'Πῆραν τὸν καλόν σου
 Νὰ πᾶν νὰ τὸν κρεμάσουν
 'Σ τοῦ Πασσᾶ τὴν πόρταν
 Καὶ 'ς τὰ παραθύρια.
 Νάτος, νάτος ἔρχεται
 'Ωσὰν καλὸς λεβέντης.
 Στράφτει τὸ σπαθάκι του,
 Βοῖζουν τὰ τσαπράζια.
 Κι ἀπὸ τὰ τραγούδια του
 'Αχολογοῦν οἱ κάμποι.
 Βρέ καλῶς τὸν τὸν καλό μου
 Τὸν γοργὸ τὸν σταυραετό μου.

καλοῦσιν ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ τὰ ἐκ τῶν ὑετῶν λιμνάζοντά που ὕδατα, ὅθεν καὶ συνοικία τις ἐν Τυρνάβῳ οὕτω καλεῖται ἐνεκα τῶν λιμναζόντων ὑδάτων. — (γ) "Ομοιον τοῦτο τῷ ἐπιφωνήματι „Εζω βούλιμον, ἔσω δὲ πλοῦτον καὶ ὑγείαν“, ὅπερ κατὰ τὴν δυσίαν τὴν βουλίμου ἐξέλασιν καλουμένην ἐπέλεγον οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἕνα τῶν οἰκετῶν τύπτοντες ἀγνίαις ῥάβδοις καὶ τῶν θυρῶν ἐξελαύνοντες, ὡς Πλούταρχός φησι (Συμποσ. στ. η. σελ. 719).

Στάσου 'δῶ νὰ φιληθοῦμε,
Νὰ χορεύωμε νὰ εἰποῦμε,
"Ολοι οἱ φίλοι μας νὰ ζοῦνε,
Κ' οἱ ἐχθροὶ νὰ μὴ βρεθοῦνε.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΚΗ ΜΟΥΡΟΥΖΗ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ.

ὦ ἐρωτικοὶ τῆς Σμύρνης εὐμορφοὶ αἰγιαλοί!
Φεύγω, κι' ἀποχαιρετῶ σας, καὶ παρακαλῶ πολὺ
Μὴ βοᾶτε πλέον μόνον ἀπὸ κύματα κωφά,
Μέρος καὶ τῶν στεναγμῶν μου ψησαυρίσατε κρυφά!
Κι' ἂν ποτε ἐπάνωσέν σας ἡ ἀγάπη μου σταῖῃ,
Ῥήξατε, βροντήσατέ τους, ἴσως καὶ μ' ἐνδυμηῖῃ!
Κι' ἂν ἐπάνωσας καῖσῃ, Θάλασσα, μετὰ χαρᾶς
Βρέξε τῆς εἰς τ' ἄσπρα στήῃ δύο ρανίδας ἄλμυράς.
Τῶν δακρύων μου τὰ ρεῖθρα ἴσως καὶ τὰ φαντασῖῃ,
Καὶ ἀπόντα μὲ δακρύσῃ, καὶ φιλίαν σεβασῖῃ!
Πλὴν, ὦ Χάριτες καὶ Μοῦσαι! μὴν ἀφήσητε πικρά
Δύπη νὰ τὴν κυριεύσῃ, εἰν' ἀκόμη τρυφερά!
Κι' ἂν ποτε λεπτὰ στενάξῃ, Ζέφυροι! τὸν στεναγμὸν
Πνεύσατέ μου τον 'ς τὸ στήῃς, νὰ μοῦ σβύσῃ τὸν καῦμὸν.
Σμύρνη! κῆπε τῶν ἐρώτων, εὐδυμίας ἡ πηγὴ!
Σὺ μοῦ 'πῆρες τὴν καρδίαν! "Ἄς μὲ φάγῃ ἄλλη γῆ!

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ ΣΤΑΤΗΡΑ ΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ.

ΡΥΑΚΙΟΝ.

ὦ καθαρόν ρυάκιον! φαίνεται σ' ὁμοιάζω.
Κ' οἱ δύο τρέχομεν γοργά, ρεόμεν, δέν διστάζω.
Ἐγγίζει, φεῦ, τὸ χάος μας! κοντὰ νοῦ τὸν τάφον.
Σὺ τρέχεις πρὸς τὴν θάλασσαν, ἐγὼ δὲ πρὸς τὸν τάφον.
Ἄλλ' ὅμως, ποταμάκι μου, πῶς ἄλλως διαφέρει
Ὁ δρόμος καὶ τῶν δύο μας θεωρηθεῖς ἐν μέρει!
Ἄφοβον, ἄλυπον ἐσὺ τὰς ὀχθὰς σου ἀφίνεις,
Καὶ ὅπου κλίνεις φυσικά, χαῖρον τὸ ρεῖθρον χύνεις.
Τὸ πικρὸν γῆρας δέν σε ζαρόνει·
Φροντὶς καὶ νόσος δέν σε θολώνει.
Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ τέλος σου, καὶ εἰς τὰς ἐκβολάς σου
Πλέον ὠραῖον φαίνεσαι, παρὰ εἰς τὰς πηγάς σου.
Πάντοτε νέαι χάριτες τὰ ρεῖθρά σου λαμπρύνουν,
Παντοῦ τῆς εὐποιΐας σου λαμπρὰ σημεῖ' ἀφίνουν.
Ἡ δρόσος τῶν ὑδάτων σου φυτὰ καὶ δένδρα τρέφει.
Καὶ τούτων πάλιν ἐπὶ σέ καθέν τὴν χάριν στρέφει.
Μὲ τὰς σκιὰς τὰς τρυφεράς καὶ αὔρας τὰς γλυκείας
Στολίζουν τὰς πρασίνους σου τὰς ὀχθὰς καὶ ἡδεΐας.
Εἰς ἄμμον ἄσπρον καὶ λαμπρόν,
Μεταξὺ χόρτων ἀνθηρῶν,
Τὸ ρεῦμά σου εἰρηνικὸν
Προρρέει πάντα καθαρὸν.
Ψαράκια εἰς τοὺς κόλπους σου χιλιάδες κατοικοῦσι·
Τὰ τρέφεις, καὶ τὰ χαίρεσαι, ποτέ δέν σ' ἐνοχλοῦσι.
Εἰς τόσῃν εὐτυχίαν σου, εἰπέ με, τί γογγύζεις;

Τί ἔχεις ποταμάκι μου καὶ πάντα μουρμουρίζεις;
 Παῦσαι καλὸν βυάκιον! σιώπα δά! δὲν πρέπει
 Μουρμουρυτός 'ς τὴν μοῖράν σου, καθεὶς καλὰ τὸ βλέπει.
 Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος, ἄχ! πρέπει νὰ στενάζῃ,
 Πολλὰ κατὰ τῆς τύχης του παράπονα νὰ κράζῃ!
 ὦ ποταμάκι, γίνωσκε! ὅτι μυρία πάθη,
 Πάντοτε εἰς τῆς καρδίας μας φωλεύουσι τὰ βάθη,
 Ἀδλίως μᾶς ταρασσοῦσι, βαθέως μᾶς ξεσχίζουν
 Δάκρυα, φόβους, στεναγμούς, φροντίδας μᾶς γεμίζουν.
 ὦ ποταμάκι ἀργυροῦν! πῶς ζῆς ἐν εὐτυχίᾳ!
 Οὐδέποτε τὸ στῆθος σου δὲν μίανε κακία!
 Κανὲν τῶν ὁμοφύλων σου δὲν σὲ παραπικραίνει·
 Δόλος, ἀπάτη μεταξὺ ποτέ σας δὲν ἐμβαίνει!
 Ἐὰν δὲ κατὰ τοὺς δεσμούς τοῦ αἰδίου ὄντος,
 Τὸ πᾶν δικαίως καὶ σοφῶς πάντοτε κυβερνῶντος,
 Ἄν κι' ἄλλος ῥύαξ μετὰ σοῦ τὸ καθαρόν του νᾶμα
 Σμίξῃ, τὸν δέχες' εὐμενῶς, καὶ γίνεσθε ἐν κράμα
 Ἐνόνεσθε, ἀγκαλιάζεσθε, χωρὶς νὰ χωρισθῆτε.
 Μαζὶ καὶ ἀποσνήσκετε, καθὼς μαζὶ καὶ ζῆτε.

Γλυκὺς ἔρωσ καὶ φιλία

Σᾶς συνδέει αἰωνία!

Μόνου τ' ἀνθρώπου ἡ ζωὴ, βίος ὁ θήριώδης
 Τοιούτους δὲν αἰσθάνεται δεσμούς σωτηριώδεις.
 Καὶ ἂν ποτε τοὺς αἰσθάνῃ συχνὰ τοὺς διαρρήσει!
 Νὰ μὴν εἶχε τοὺς αἰσθάνῃ· μὴν εἶχε τοὺς γνωρίσει!

Φθόνοι, φόβοι, προδοσίαι

Τὸν ταρασσοῦν κι' ἀπιστίαι.

ὦ ποταμάκι ἡσυχον! (Καὶ νὰ μὲ συγχωρήσῃς).

Τί πλέον ἤξιζες ἐσύ, νὰ μὲ ὑπερτερήσῃς;

Ὁ ρύαξ σὺ ὁ χαμερπὴς εἰς τόσῃν εὐτυχίαν
Κί' ὁ ἄνθρωπος ὁ ὑψηλὸς εἰς τόσῃν δυστυχίαν;
Ἄ! ποῦ εἶσαι, φιλάδελφε, φιλάγαπ' καρδία,
Σὺ μόνη εἶσαι ἀληθῆς τ' ἀνθρώπου εὐτυχία!
Τί με καυχᾶσαι, ἄνθρωπε, ἰδανικὰς ἀξίας,
Γένη, καὶ προτερήματα, καὶ πλούτη, κ' εὐτυχίας;
Ταῦτα τὰ ἐπενόησεν ἡ σὴ ἀλαζονεία,
Εἰς τὰς κακομοιρίας τῆς νὰ τᾶχῃ προσωπεῖα.
Ἐπλάσθης, λέγεις, βασιλεὺς ὅλων τῶν ἄλλων ὄντων,
Μονάρχης πληρεξούσιος ἀψύχων τε καὶ ζώντων.

Θέλεις ὅμως ν' ἀληθεύσω,

Δίχως νὰ σέ κολακεύσω;

Ἐσὺ ἀπέβης τύραννος, δυνάστης αἱμοβόρος,
Ἄχαρις, ἄνομος, σκληρὸς, δεσπότης κοσμοφθόρος.
Δένδρα καὶ πέτραι μαρτυροῦν, τὰ ζῶα τὸ φωνάζουν,
Στοιχεῖα καὶ τὰ κτίσματα πάντα συμφώνως κρίζουν.
Εἶπέ καλὸν ρυάκιον μέ τὸν κελαρυσμὸν σου,
Εἶπέ καὶ σὺ τὸ κατ' ἡμῶν μικρὸν παράπονον του!
Τί ἔχομεν ρυάκιον μέ σέ καὶ σ' ἀδικοῦμεν,
Καὶ σέ διαμοιράζομεν, καὶ σέ στενοχωροῦμεν,
Εἰς αὐλάκας σέ κλείομεν, ν' ἀναπηδᾷς πρὸς τ' ἄνω
Τὴν φύσιν σου βιάζομεν· τί ἄλλο παραπάνω;
Ἄνθρωπε ὑπερήφανε! ἂν βασιλεὺς ἐκτίσθης,
Ἄν νομοθέτης τοῦ Παντὸς ἀπόλυτος ὀρίσθης,
Ἄν πάντα μόνον διὰ σέ ἐκτίσθῃσαν καὶ ζῶσι,
Καὶ τὸν αὐχένα εἰς ἐσέ νὰ κλίνουν χρεωστῶσι,
Τί δὲν μεταχειρίζεσαι τὴν ἄκραν δύναμιν σου,
Νὰ βασιλεύσῃς σὺ αὐτὸς πρῶτον εἰς τὴν ψυχὴν σου;
Δοῦλος κακίας, τὰς αἰσχρὰς φορῶν αὐτῆς ἀλύσεις,

Κομπάζεις καὶ δοξάζεσαι, πῶς σέ δουλεύει φύσις;

Οἶμοι! πῶς τόσον ἐξεφυλίσθη,

Ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἀσχημίσθη!

Τὰ μιὰ καὶ φοβερά

Ἐγείναν πλέον ἱερά!

Κι' ὅσα ἐμπνέουν φρίκην,

Παντοῦ σοβοῦν μέ νίκην!

Τὰ κακὰ πλέον κριτὰς δέν ἔχουν!

Κολάκων πλήθη τὸ πᾶν συνέχουν!

Παντοῦ τῆς ὑποκρίσεως τὸ εἶδωλον ἐστάθη!

Ἡ δὲ καλὴ ἀλήθεια ἐκρύφθηκεν, ἐχάθη.

Ἄν' ἐξεύρεις καὶ νὰ ὑποκριθῇς, ἐξεύρεις καὶ νὰ ζήσης,

Εἰλικρινῆς δὲ νὰ φανῇς, ἐσβέσσης, ἂν τολμήσης.

Αἰ! ποταμάκι εἰς ἐσέ μόνον ἐλευθερία,

Εἰς σέ μόνον εὐρίσκεται ἄδολος παρρησία.

Σὺ δείχνεις καὶ τὸ κάλλος μας καὶ τὴν αἰσχροτήτά μας,

Ὡς ἔνδυσ' ἡ ἀλλόκοτος φύσις τὰ σώματά μας.

Ποτέ τὴν εὐμορφίαν μας ἀδίκως δέν τὴν κρύπτεις,

Καὶ πάλιν τὴν αἰσχροτήτα πιστῶς ἀνακαλύπτεις.

Καὶ βασιλεῖς, ὡς τοὺς βοσκούς, ἐπίσης ὀνειδίζεις.

Σφάλμα κανένα κανενὸς ἀδίκως δέν χαρίζεις.

Αλλ' οἶμοι! τίς καὶ εἰς ἐσέ χαίρων τολμᾷ νὰ σκύψῃ,

Ὡς Νάρκισσος, τὴν ὄψιν του πιστῶς νὰ θεωρήσῃ;

Φοβοῦνται μήπως ἴδωσιν ἔλεγχον τῶν σφαλμάτων

Εἰς τὸ λαμπρόν σου κρύσταλλον τῶν καθαρῶν ναμάτων.

Τὰ ρεῖθρά σου τὰ προσηνῇ,

Ὡς φίλον τὸν εἰλικρινῇ,

Τὰ τρέμουν καὶ τὰ φεύγουν

Τὴν συμβουλήν δέν στέργουν!

Ἡ κακία θριαμβεύει. Ἡ χρηστότης δυστυχεῖ.
Οἱ δὲ νόμοι σιωπῶσι. Τί ἀδύνατον ἐποχή!
Οὕτω τῆς ματαιότητος φεῦ! μᾶς καταβροχθίζει
Τὸ βάρβαρον τὸ φοβερόν, κ' αἰσχυρῶς μᾶς ἀφανίζει!
ὦ χαῖρε ποταμάκι μου, ἀφίνω σου ὑγείαν·
Φεύγω. Κοντά σου νὰ σταθῶ δὲν ἔχω πλεῖστα καρδίαν!
Διότι, ὅσον ἐκ τῆς σῆς ἀδωῆας θεωρίας
Τὰνθρώπου τὴν ἀσθένειαν νοῶ καὶ τὰς κακίας,
Τόσον ὀλίγον εἰς αὐτὸν γνωρίζω τὴν εἰκόνα
Τοῦ πλαστοουργοῦ του καὶ Θεοῦ, τοῦ ζῶντος εἰς αἰῶνα.
